

Sp.zn.: ZN/ČIŽP/42/2004/2022

Č.j.: ČIŽP/42/2022/4570

Místo a datum: Č. Budějovice 29.08.2022

ROZHODNUTÍ

Česká inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát České Budějovice (dále také jako „inspekce“) jako příslušný správní orgán podle ustanovení § 80 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody“) po provedeném řízení o přestupku podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, (dále jen „zákon o přestupcích“) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) rozhodla takto:

I. Obviněný z přestupku, městys Frymburk, Frymburk 78, IČO: 00245861 (dále jen „obviněný“)

je vinen

tím, že **při zpevňování pěšiny na p. č. 3020 v k. ú. Frymburk v letech 2020 – 2022 bez souhlasu orgánu ochrany přírody škodlivě zasáhl do významných krajinných prvků:**

- vodního toku Podhořský potok - přihrnutím materiálu na jeho břeh v cca 400 m dlouhém úseku, kde p. č. 3020 v k. ú. Frymburk sousedí s vodním tokem na p. č. 3074 v k. ú. Frymburk,
- údolní nivy Náhlavského potoka - navezením materiálu tvořícího těleso zpevněné pěšiny v ploše cca 120 m x 7 m, v úseku, kde p. č. 3020 v k. ú. Frymburk sousedí s p. č. 3018 v k. ú. Frymburk,

čímž porušil povinnost stanovenou v ustanovení § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody, podle kterého jsou významné krajinné prvky chráněny před poškozováním a ničením a využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce,

a **spáchal tak přestupek podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně přírody**, za který se mu

ukládá

podle ustanovení § 88 odst. 3 písm. 1 zákona o ochraně přírody

pokuta ve výši 70 000,- Kč

(slovy: sedmdesát tisíc korun českých)

Částka pokuty je podle ustanovení § 46 odst. 2 zákona o přestupcích splatná do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto příkazu na účet inspekce – číslo účtu 16010-9126101/0710, konstantní symbol – 1148 při platbě z účtu, variabilní symbol – 00245861, specifický symbol – 4210169122.

II. Obviněný je podle ustanovení § 95 odst. 1 zákona o přestupcích a ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu povinen nahradit

náklady řízení paušální částkou ve výši 1 000,- Kč

(slovy: jeden tisíc korun českých)

podle ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění vyhlášky č. 112/2017 Sb. (dále jen „vyhláška č. 520/2005 Sb.“).

Částka je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet inspekce – viz výše.

Veškeré platby musí být učiněny s předepsanými symboly pro nezaměnitelnou identifikaci platby.

Odůvodnění:

Při šetření na místě dne 14.06.2022, které bylo provedeno v rámci úkonů předcházejících kontrole dle ust. § 3 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, bylo zjištěno, že na p. č. 3020 v k. ú. Frymburk je v úseku od odbočky z komunikace na p. č. 2821 v k. ú. Frymburk po hranici s p. č. 3013 v k. ú. Frymburk nově zbudovaná zpevněná cesta o šířce na povrchu přibližně 4 m a v základech až 7 m s výškou přibližně do 1 m. Těleso komunikace bylo tvořeno (viditelně) betonovými bloky o rozměrech 20 – 60 cm, částmi cihlového zdíva, pórobetonovými tvárnicemi a dalšími drobnějšími částmi charakteru minerálních nekovových stavebních nebo demoličních odpadů. Svrchní vrstva byla tvořena převážně přírodním drceným kamenivem místy s příměsí částí charakteru odpadních asfaltových směsí z povrchu komunikací. Dle archivních ortofotomap byl úsek od odbočky cca 370 m zbudován mezi 29.06.2019 a 02.06.2021, následující úsek v období po 02.06.2021 (na ortofotomapě z 02.06.2021 není zaznamenán). Čerstvě bylo dále provedeno navezení materiálu podél hranice p. č. 3020 s p. č. 2892 a 3019 na zhruba 150 m dlouhém úseku s nezpevněným povrchem, povrchovou vrstvu tvořila zemina, podkladové vrstvy nebyly viditelné.

V úseku prvních cca 400 m je cesta vedena podél vodního toku – Podhořského potoka. Materiál použitý na výstavbu cesty (resp. zpevnění pěšiny – viz vyjádření městyse Frymburk ze dne 29.06.2022 citované dále) byl nahrnut k vodnímu toku, došlo k navýšení břehů a navýšení jejich sklonu. V některých místech nahrnutý materiál zasahuje až do vodního toku, místy dochází k erozi, v korytě je patrný splavený materiál (cihly, v místech s erozí usazený sediment). V některých případech došlo k přihnutí zeminy k dřevinám rostoucím jako břehový porost (vrby, topoly osika, břízy, smrk). Níže po toku nebylo patrné, že by docházelo k zazemňování toku.

Dále se cesta stáčí podél oplocení pozemku p. č. 3018 a dále p. č. 3016, kde v úrovni hranice s p. č. 3013 končí. Z vegetace a profilu terénu po obou stranách cesty v úseku, kde hraničí s p. č. 3018, je patrné, že lokalita je podmáčená (směrem k louce na p. č. 3005 byla ve vegetaci i patrná vodní hladina).

Inspekce zjistila telefonickým dotazem na stavebním úřadě v Horní Plané, že stavbu komunikace považuje za nepovolenou a že je s městysem Frymburk zahájeno řízení o odstranění stavby s lhůtou pro žádost o dodatečné stavební povolení.

O skutečnostech zjištěných v rámci úkonů předcházejících kontrole byl sepsán dne 16.06.2022 záznam č. j. ČIŽP/42/2022/3318.

V rámci kontroly vedené dle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, poskytl Městys Frymburk inspekci písemné vyjádření ze dne 29.06.2022, ve kterém uvádí (zestručněno), že Městys Frymburk se snažil předmětný pozemek urovnat poté, co se stal jeho vlastníkem (tzn. po 17.08.2020), Městys Frymburk na pozemku nebuduje žádnou komunikaci, pouze opečoval pěšinu, která vede podél potoka, neprováděl žádnou úpravu odpadů, pouze pozemek terénně upravoval. Dále uvádí, že materiál, který na pozemek dovezl za účelem estetické úpravy pozemku nebo za účelem zpevnění pěšiny, nebyl v žádném případě odpadem.

Na základě skutečností zjištěných při šetření dne 14.06.2022 inspekce vyhodnotila, že při zpevnování pěšiny na p. č. 3020 v k. ú. Frymburk došlo ke škodlivému zásahu do významných krajinných prvků – vodního toku Podhořský potok a údolní nivy Náhlavského potoka, a to bez souhlasu orgánu ochrany přírody. Následně přistoupila k zahájení řízení o přestupku, a to písemným Oznámením o zahájení řízení o přestupku č. j. ČIŽP/42/2022/3899 ze dne 21.07.2022, doručeným obviněnému městyso Frymburk dne 22.07.2022. Zároveň byl obviněný vyrozuměn podle § 36 odst. 3 správního řádu o možnosti vyjádřit se před vydáním rozhodnutí ve věci k podkladům rozhodnutí, a to ve lhůtě 15 dní od doručení oznámení. Dne 05.08.2022 inspekce obdržela vyjádření městyse Frymburk k zahájenému řízení, ve kterém uvádí (zestručněno):

1. Pozemek byl dlouhá léta využíván jako skládka, všichni z okolí k potoku vyváželi inertní materiály a vše nepotřebné. Potok byl v minulých letech necitelně meliorován na stoku, neutěšený stav pozemku vedl městys Frymburk k úsilí získat pozemek a vrátit potoku přirozený tvar, zlepšit stav pozemku, pozemek vrátit přírodě v přirozeném stavu. Městys Frymburk pouze rozhrnul letitou navážku a terénně upravil povrch pozemku, na břehy pozemku nenavážel žádný materiál, aby břehy zvýšil. Cílem městyse Frymburk je vytvořit meandry, které byly v důsledku necitlivých meliorací zničeny a vodu z potoka v lokalitě zadržovat. Pozemek je určen k náhradní výsadbě v souladu se zákonem o ochraně přírody. Postupnou péčí chce městys Frymburk navrátit potoku a jeho okolí přírodní charakter.
2. Městys Frymburk nenavážel na pozemek žádné materiály, které by měly charakter odpadu. Inertní materiál na pozemek naváželi v minulosti vlastníci nemovitostí z okolí. Městys Frymburk na pozemek navezl pouze zeminu a z důvodu prostupnosti ponechal a opečoval na pozemku pěšinu, která vede podél potoka a slouží k obhospodařování okolních pozemků. Pokud Městys Frymburk na pozemku našel materiály připomínající odpad, městys Frymburk ho zlikvidoval v rámci svého odpadového hospodářství.
3. Městys Frymburk na pozemku nic nebuduje, materiál, který na pozemek navezl městys Frymburk, není odpadem – viz protokol o zkoušce. Městys Frymburk nenavážel materiál na břeh potoka za účelem zvýšení břehů.
4. Na pozemek, nikoliv na břehy potoka, byla odložena zemina získaná při budování ZTV, na pozemek – na pěšinu, nikoliv na břeh, byl navezen zpevňující materiál – beton a betonový kal, který byl laboratorně odzkoušen a dále kamenivo z lomu Bližná.
5. Z ortofotomapy nelze usuzovat, že by byl proveden škodlivý zásah do významného krajinného prvku.

Oznámení pana Tomáše Václavíka považuje městys Frymburk za vykonstruované a spekulativní a je třeba toto oznámení vnímat v kontextu pomsty a touhy oznamovatele sankcionovat a trestat městys Frymburk, který ochranu životního prostředí považuje za jednu ze svých priorit.

6. Městys Frymburk považuje za nespravedlivé, aby byl trestán za snahu vrátit pozemek, který byl po dlouhá léta divokou skládkou, do přírodního stavu, včetně přírodních meandrů meliorovaného

potoka. Pozemek byl zatížen následky chování jiných subjektů v dlouhodobé minulosti. Poté, co se městys Frymburk stal vlastníkem, snažil se jej uvést do lepšího stavu.

Závěrem městys Frymburk navrhuje, aby řízení o přestupku bylo zastaveno.

Po provedeném řízení o přestupku inspekce přistoupila k vydání tohoto rozhodnutí, a to na základě následujících úvah:

Významné krajinné prvky jsou zákonem o ochraně přírody definovány v ust. § 3 písm. b) jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability. Mezi významné krajinné prvky jsou řazeny mimo jiné vodní toky a jejich údolní nivy.

Podle ust. § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody jsou významné krajinné prvky chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.

Vodní tok je třeba vnímat jako vodní ekosystém, který zahrnuje biotickou a abiotickou složku ovlivňovanou dynamickými procesy – kolísáním průtoků, transportem a akumulací splavenin apod., přičemž tyto procesy je třeba v kontextu celého ekosystému vodního toku vnímat jako v zásadě přirozené. Ekosystém vázaný na vodní tok tvoří tekoucí voda (trvale, nebo po část roku), koryto vymezené břehovými hranami a veškerá biota na vodu a koryto vázaná. Součástí vodního toku tedy je i vegetace rostoucí v korytě až po břehovou čáru.

Ekologicko-stabilizační funkce vodního toku jsou do značné míry vázány na jeho hydromorfologický stav. Lze konstatovat, že stav vodního toku v daném úseku je tím příznivější, čím více se blíží stavu přirozenému. Kritériem příznivého morfologického stavu vodního toku je přirozenost tvarů a rozměrů koryt, charakteristik proudění a splaveninového režimu. Příznivý stav vodního toku z hlediska morfologického je základem pro příznivý stav z hlediska biologického. (zdroj: https://www.mzp.cz/cz/vodni_tok).

Z hlediska ekologických funkcí jsou za příznivá považována koryta mělká s možností rozlivu – k takovému tvaru koryta vodních toků přirozeně směřují. *Široké, mělce rozvolněné koryto umožňuje rozvoj ekologicky cenných ploch, jako jsou korytní mělčiny, naplaveninové lavice, vegetací nestabilizované zóny běžného kolísání hladin a povrchy v blízkosti koryta, inicializované (obnažené, vegetačního krytu zbavené, tvarově pozměněné) povodněmi.* Čím větší je prostorový rozsah přírodě blízkých koryt a niv, tím více je prostoru pro různé formy života, vázané na vodní prostředí. Tím více je také *prostoru pro přirozené formy akumulace a retence vody.* (zdroj: metodika AOPK Ekologicky orientovaná správa vodních toků v oblasti péče o jejich morfologický stav, AOPK 2016, autor Tomáš Just). Umělé navyšování břehů, zvyšování jejich sklonů, zužování koryta oproti tomu snižuje kapacitu koryta, zvyšuje rychlost proudící vody, zkracuje čas doby kontaktu s aktivním povrchem koryta (vliv na samočisticí schopnost vodního toku), zmenšuje se prostor, kde může docházet k přirozenému rozlivu a prostor ploch ovlivněných běžným kolísáním. Eroze materiálů ze břehů narušuje přirozený splaveninový režim. Nahrnutí materiálu v tomto případě bylo provedeno na březích až na samou hranici průtočné části koryta, místy zasahovalo až do kynety. Zasažen

tímto způsobem přitom byl úsek dlouhý cca 400 m. Zásah tak je způsobitelný negativním, škodlivým způsobem ovlivnit ekologicko-stabilizační funkce toku.

Součástí vodních toků jakožto významných krajinných prvků je také břehová vegetace, a to jak bylinná, tak stromová. Převrstvením materiálu došlo ke zničení stávající bylinné vegetace, byť pouze dočasně. Ze stavu zjištěného na místě je patrné, že již krátce po zásahu dochází k její obnově v relativně přirozené podobě, jen v menší míře bylo zjištěno osídlení ruderalní vegetací. Charakter obnovené vegetace nicméně bude odlišný od vegetace původní, vzhledem ke změněným stanovištním podmínkám. Ve vztahu k stromové vegetaci je negativním vlivem jednostranné přihnutí materiálu kmenům, zejména z hlediska změny kyslíkových poměrů (přístupu kyslíku ke kořenům), k možnému mechanickému poranění kmenů a působení patogenních organismů, v neposlední řadě i z důvodu možného ovlivnění stability dřevin.

Co se týče údolní nivy – zde lze za škodlivý považovat následek v podobě zásahu do stávající vegetace, při ponechání materiálu a deklarovanému způsobu využití jako opečované vycházkové pěšiny jako nevratné, a také možné ovlivnění vodních poměrů v lokalitě.

Zásah provedený obviněným tak inspekce hodnotí ve vztahu k dotčeným významným krajinným prvkům jako škodlivý.

Podle ust. § 88 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně přírody se právnická osoba dopustí přestupku tím, že provede škodlivý zásah do významného krajinného prvku bez souhlasu orgánu ochrany přírody. Na základě výše uvedeného má inspekce za prokázané, že se obviněný dopustil citovaného přestupku.

K jednotlivým argumentům Městyse Frymburk uvedeným ve vyjádření k zahájenému řízení o přestupku, inspekce uvádí:

1. Z archivních ortofotomap dostupných v aplikaci Geoprohlížeč provozované Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním (<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>) je patrné, že na lokalitě docházelo v minulosti k manipulaci s materiálem, ve větším rozsahu zejména v severní části lokality, zejména na p. č. 2893 a jeho okolí (patrné na snímcích z r. 2011, 2017, 2019). Z vlastní činnosti je inspekci známo, že obdobné lokality, kde se již nachází odložený inertní materiál, následně lákají širokou veřejnost k odkládání nepotřebného materiálu a nelze tak vyloučit, že mohl být materiál občany z okolí navážen i do blízkosti vodního toku. Každá veřejností navezená kupička materiálu nemusí být z ortofotomap patrná. Pěšina podél potoka však byla městysem Frymburk terénně upravena na úseku cca 400 m s výše popsanou mocností materiálu. Je vyloučeno, že by podél vodního toku bylo ještě před nabytím vlastnictví městysem Frymburk navezeno takové množství materiálu, v uceleném souvislém pruhu na samém břehu potoka. Takové množství materiálu by muselo být z ortofotomap patrné. Rovněž ze stavu vegetace na břehu je zřejmé, že k manipulaci s materiálem na břehu docházelo v předchozích cca dvou vegetačních sezonách (mezerovitá, dosud nezapojená vegetace). Inspekce tak považuje za prokázané, že k nahrnutí materiálu na břehy potoka došlo v souvislosti se zpevnováním pěšiny. Pro vyhodnocení vlivu zásahu není stěžejní, zda se jednalo o materiál navezený na lokalitu Městysem Frymburk či jinými osobami.

K úmyslu vytvořit meandry na potoce inspekce uvádí, že takovýto záměr je chvályhodný. Poté, co z jedné strany potoka byl navrstven materiál a z druhé strany potoka městysem Frymburk nedisponuje pozemky, však bude realizace tohoto záměru komplikovaná. Tvar a šíře pozemku p. č. 3020 v k. ú. Frymburk přitom umožňovaly upravit pěšinu v jiné části pozemku (při hranici s p. č. 2892 a 3019 v k. ú. Frymburk) tak, aby byl podél potoka ponechán prostor pro rozliv či meandry.

2. Inspekce nevytýká v tomto řízení městysu Frymburk uložení odpadu na pozemek. Inspekce vytýká Městysu Frymburk zásah do významného krajinného prvku nahrnutím materiálu na břeh potoka a do údolní nivy. Pro hodnocení věci není stěžejní, zda se jednalo o odpad ve smyslu zákona č. 541/2000 Sb. o odpadech.
3. viz výše
4. viz výše
5. Své závěry ohledně škodlivosti zásahu inspekce vyvozuje zejména ze skutečností zjištěných na místě, z nichž lze dostatečně vyhodnotit parametry zásahu. Ortofotomapy inspekce používá jen podpůrně pro vyhodnocení datace zásahu. Při vyhodnocování případu inspekce nevycházela z oznámení pana Tomáše Vaclavíka ani z žádných skutečností, které by měly být touto osobou k věci uvedeny.
6. viz výše

Při určení druhu a výměry správního trestu inspekce přihlédla ke kritériím demonstrativně vyjmenovaným v ust. § 37 a násl. zákona o přestupcích, tzn. zejména k povaze a závažnosti přestupku.

Níže jsou vyhodnocena pouze ta ze zákonem demonstrativně vyjmenovaných kritérií, která jsou pro daný případ relevantní.

Z hlediska významu a rozsahu následku přestupku spočívajícího ve škodlivém zásahu do významného krajinného prvku – vodního toku - inspekce přihlédla zejména k tomu, že se jednalo o zásah na poměrně dlouhém úseku vodního toku, na druhou stranu se však nejednalo o zásah významně intenzivní a v určitém časovém horizontu se s ním příroda vypořádá (osídlení vegetací, upravení splaveninového režimu).

Ve vztahu k zásahu do údolní nivy hodnotí inspekce závažnost následku jako nízkou, zasažena byla jen malá část její plochy a na fungování údolní nivy jako celistvého ekosystému by předmětný zásah neměl mít zásadní vliv.

Z hlediska povahy činnosti obviněného (ust. § 37 písm. g) zákona o přestupcích) inspekce přihlédla k tomu, že se jedná o městys, tedy veřejnoprávní subjekt, který by jako určitá veřejnoprávní autorita měl důsledně dbát dodržování právních předpisů.

Inspekce zohlednila povahu a závažnost přestupku, přihlédla k polehčujícím i přitěžujícím okolnostem a uložila pokutu při spodní hranici rozsahu stanoveného zákonem o ochraně přírody - ve výši 70 000,- Kč. Inspekce je přesvědčena, že výše uložené sankce je dostatečná a splní svůj výchovný účel s ohledem na závažnost a rozsah případu.

Podle ust. § 2 odst. 3 zákona ČNR č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů připadá 50% pokuty městysu Frymburk, IČ: 00245861, č. ú. 1822241/0100. Podle uvedeného zákona zajistí obec účelové využití tohoto příjmu k ochraně životního prostředí.

Odůvodnění výroku II.:

Ustanovení § 95 odst. 1 zákona o přestupcích a ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu stanoví povinnost inspekce uložit obviněnému, který byl uznán vinným spácháním přestupku a vyvolal tak řízení porušením své právní povinnosti, náhradu nákladů řízení paušální částkou stanovenou prováděcím předpisem. Vzhledem k tomu ukládá inspekce obviněnému úhradu paušální částky ve výši stanovené v ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., tj. ve výši 1000,- Kč. Důvody k jejímu zvýšení podle ustanovení § 6 odst. 2 vyhlášky č. 520/2005 Sb. inspekce neshledala.

Poučení o odvolání

Proti tomuto rozhodnutí se může obviněný podle § 96 a násl. ustanovení zákona o přestupcích a § 81 a násl. ustanovení správního řádu odvolat ve lhůtě 15-ti dnů od jeho doručení k Ministerstvu životního prostředí prostřednictvím České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu České Budějovice, U Výstaviště 16, České Budějovice.

Mgr. David Nácar
vedoucí oddělení ochrany přírody